

Frumvarp til laga

um

**breytingar á ákvæðum siglingalaganna 22. nóvbr. 1913
um árekstur og björgun.**

(Lagt fyrir alþingi 1914).

1. gr.

225. gr. siglingalaganna 22. nóvbr. 1913 orðist svo:

»Ef tjón verður á skipi, góssi eða mönnum, af því að skip rákust á, og annað þeirra var eitt saman sök í árekstrinum, þá bætir hið seka skip skaða þann allan, er af blaust. Nú hefir mannsbani hlotist af árekstrinum, og má þá, ef þess er krafist, dæma hinn seka, þótt eigi verði álitnið að hann hafi unnið til hegningar, til að gjalda manni eða konu hins dána eða börnum hans bætur fyrir missi þess, sem átti að standa straum af þeim, og skal ákveða í bæturnar tiltekna upphæð eitt skifti fyrir öll. Hvorki þessar bætur nje bætur fyrir líkamstjón mega fara fram úr 4200 krónum.

Nú eru bæði skipin sek, og skulu þau þá bæði bæta skaðann að rjettri tiltölu við sök hvors þeirra. Ef atvik lágu svo til árekstrarins, að ekki verður byggð á þeim skifting skaðabótanna í ákveðnum hlutföllum, þá bæta hin seku skip tjónið að jöfnum hlutum.

Hvort hinna seku skipa ábyrgist einungis sinn hluta skaðabótanna, nema manns bani hafi hlotist af árekstrinum eða tjón á líkama eða heilbrigði. Þá má sá, er skaðabótarjettinn á, krefja hvort hinna seku skipa um allar skaðabæturnar. Ef eitthvert hinna seku skipa hefir af þessum ástæðum orðið að greiða meiri bætur, heldur en í þess hlut áttu að koma að rjettri tiltölu, þá á það endurgjaldsrjett á hendur hinu á þeirri upphæð, sem það varð að greiða umfram sinn hlut.

Þá er meta skal sök hvors skips, þá skal dómari einkanlega gefa gaum að því, hvort tími var til athugunar eða ekki.

2. gr.

228. gr. sömu laga orðist svo:

»Nú rekast skip á, og er þá hvorumtveggja skipstjóra skylt, að svo miklu

leyti sem það má verða, án þess að stofna í verulega hættu skipi sínu, skipshöfn þess eða farþegum, að veita hinu skipinu, skipshöfn þess og farþegum alla þá hjálp, sem veita má og þeim er nauðsyn á til bjargar sjer úr háska þeim, sem áreksturinn stofnaði þeim í. Skytt er og þeim skipstjóra, að segja hinum skipstjóranum til nafns á skipi sínu og til heimkynnis þess, úr hverjum stað eða höfn það kom og hvert því er ætlað að fara«.

3. gr.

A eftir 228. gr. sömu laga komi ný grein, 228 gr. a), svohljóðandi:

»Það, sem fyrir er mælt í þessum kaþítula um tjón af árekstri skipa, kemur einnig til greina, þá er skip veldur tjóni á öðru skipi, eða á mönnum eða góssi sem á því eru, með siglingu sinni eða á annan hátt, þó ekki hafi skipin rekist á«.

4. gr.

Fyrirsögn 10. kaþítula sömu laga orðist svo: »Um björgun«.

5. gr.

229. gr. sömu laga orðist svo:

»Hver sá, sem bjargar skipi, sem farist hefir eða er statt í neyð, eða góssi sem á því er, eða nokkru af því skipi eða góssi því sem á því var, svo og hver sá, sem veitir að björguninni, á rjett á að fá björgunarlaun af því, sem bjargað var. Sá, sem bjargar mönnum af skipinu, meðan það var statt í neyð þeirri, sem var tilefni til björgunarinnar, eða veitir að björgun mannanna, á rjett á hluta úr björgunarlaununum.

Nú tekur einhver þátt í björguninni gegn beru og rjettmætu banni þess, sem hefir stjórn skipsins á hendi, og á hann þá engan rjett á björgunarlaunum.

Krefja má björgunarlauna jafnt, þó það skip, sem bjargaði, sje eign sama manns, eins og hitt, sem bjargað var.

Nú hefir maður tekist á hendur leiðsögu skips eða að draga það eða veita því aðstoð á annan líkan hátt, og skipinu hlekkist síðan á, og á sá maður þá að eins rjett á björgunarlaunum að því leyti, sem talið verður, að aðstoð sú, sem hann veitir, hafi farið fram úr því, sem honum bar skylda til samkvæmt því er honum bar af hendi að inna.

Nú verða málsaðillar ekki á eitt sáttir um, hve mikil björgunarlaunin skuli vera, og sker þá dómur úr.

Lög um skipströnd mæla fyrir um það, hvers björgunarmenn eiga að gæta að öðru leyti, einkanlega þá er eigandi er ekki viðstaddur eða umboðsmaður hans.

6. gr.

230. gr. sömu laga orðist svo:

»Þá er björgunarlaun eru ákveðin, skal þessa gætt:

1. Fyrst og fremst:

- a, Að hve miklu leyti björgunin tókst;

- b, Verklagni þeirrar og atorku, sem björgunarmenn unnu með að björguninni, og tíma þess og fyrirhafnar, sem til hennar var varið;
- c, Hættu þeirrar, sem skipið sem bjargað var, var statt í, skipshöfn þess, farþegar eða góss;
- d, Hættu þeirrar, sem björgunarmönnum og eign þeirra var stofnað í;
- e, Áhættu björgunarmanna að verða skaðabótaskyldir gagnvart þriðja manni eða bíða tjón á annan hátt;
- f, Skaða þess, sem björgunarmenn hafa beðið á lífi, heilsu eða fjármunum, fjártjóns þess eða tilkostnaðar, sem þeir hafa haft, og verðmætis björgunartækja þeirra, sem notuð voru;
- g, Þess, hvort skipið, sem bjargaði, var sjerstaklega útbúið til björgunar.

2. Þar næst:

Verðmætis þess, sem bjargað var.

Nú kemur það í ljós, að björgunarmaður var sjálfur sök í neyð þeirri, sem var tilefni björgunarinnar, eða hefir orðið sekur um þjófnað, hilming eða aðra sviksamlega meðferð á munum þeim sem bjargað var, og má dómurinn þá færa niður björgunarlaun þess manns eða svifta hann björgunarlaunum með öllu.

7. gr.

231. gr. sömu laga orðist svo:

»Ekki má gera björgunarlaun hærrí en verðmæti þess, sem bjargað var, að meðtöldu flutningsgjaldi fyrir farm og farþega, en að frádrægnu tolli og öðrum opinberum gjöldum svo og kostnaði við geymslu, virðingargjörð og sölu.

Í björgunarlauninum felst og þóknun fyrir að flytja góssið, sem bjargað var, á tryggan stað, svo og þóknun fyrir lán á skipum og áhöldum, sem höfð voru til þess«.

8. gr.

232. gr. sömu laga orðist svo:

»Ef björgunarsamningur hefir verið gerður meðan hættan vofði yfir og undir áhrifum hennar, þá má hver aðila sem er, krefjast þess, að dómur ónýti samninginn eða breyti honum, ef telja verður, að skilmálar hans sjeu ósanngjarnir.

Rjett er og dómi að ónýta björgunarsamning eða breyta honum ávalt þá er telja verður, að umsamin björgunarlaun sjeu bersýnilega ósanngjörn að tiltölu við hjálp þá sem veitt var, ef sá aðila sem á var hallað, krefst þess.

Ákvæðið í síðustu málsgrein 230. gr. kemur einnig til greina, þá er samningur hefir verið gjörður um björgun.

Máli til ónýtingar björgunarsamnings eða breytingar á honum skal vera stefnt til dóms áður en þrír mánuðir sjeu liðnir frá því, er samningurinn var gjörður«.

9. gr.

1. málsgrein 233. gr. sömu laga orðist svo:

»Ef björgunarmenn greinir á sín á milli um skifti björgunarlauna, þá skal skift með dómi og gætt þeirra atvika, sem 230. gr. greinir«.

10. gr.

Í 4. tölulið 236. gr. sömu laga breytist punkturinn á eftir orðunum »greiðslu á« i kommu, og komi ný setning svohljóðandi: »og loks endurgjaldskrafa sú, sem um er rætt í 3. málsgrein 225. greinar«.

11. gr.

251. gr. sömu laga orðist svo:

»Kröfur, sem kröfuhafi getur eftir þessum lögum, eigi leitað sjer fullnægingar fyrir í öðrum munum en þeim, sem hann á sjóveðrjett í, missast hver um sig, ef þeim er ekki fylgt með lögsókn innan þeirra tímatakmarka, sem hjer segir:

1. Kröfur um framlag til sameiginlegs sjótjóns og til kostnaðar, sem jafna skal niður á líkan hátt (sbr. síðari málsgrein 166. gr. og 2. málsgrein 223. gr.) áður ár sje liðið frá dagsetningu úrslitagjörðar sjótjónsins.
2. Kröfur til skaðabóta fyrir glataðan eða skemdan farm áður ár sje liðið frá því, er affermt var.
3. Kröfur til allra annara skaðabóta áður tvö ár sjeu liðin frá því, er tjónið bar að.
4. Kröfur um björgunarlaun áður tvö ár sjeu liðin frá því, er björgunarstarfinu var lokið.
5. Endurgjaldskrafan samkvæmt 3. málsgrein 225. gr. áður ár sje liðið frá því, er greitt var þeim, sem tjónið beið.
6. Allar aðrar sjóveðrjettarkröfur áður ár sje liðið frá því, er þær komu í gjalddaga.

Nú á kröfuhafi auk þess rjett á að ganga að útgjörðarmanni, farmeiganda eða öðrum sem sjálfskuldarmönnum fyrir kröfu sinni um skaðabætur fyrir tjón af árekstri eða fyrir einhverjum þeim kröfum, sem taldar eru í 4. og 5. tölulið hjer að framan, og taka þá fyrningarákvæði þau, sem þar eru nefnd, einnig til þess rjettar kröfuhafa. Um aðrar framangreindar kröfur, sem kröfuhafi á rjett á að ganga jafnframt að einhverjum fyrir, sem skuldunaut, fer eftir hinum almennu fyrningarákvæðum laga.

Ávalt, þá er málið til fullnægingar kröfunni er höfðað fyrir islenskum dómi, skal farið eftir fyrningarlögum þeim, sem gilda hjer á landi, um það, hverjar athafnir rifta fyrningunni.

12. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Á alþjóðafundi þeim um sjórjettarmálefni, sem haldinn var í Brüssel árið 1910, og var hinn 3. í röðinni, komu umboðsmenn 24 ríkja sjer saman um frumvarp til samninga um sameiginlegar reglur sumpart um »árekstur skipa«, sumpart um »hjálp og björgun á sjó«. Meðal fundarmanna voru einnig umboðsmenn fyrir Danaveldi, en um það var svo ákveðið í 2. undirskriftarákvæði samninganna, að samningarnir skyldu því aðeins taka til Íslands, að þeir væru sjerstaklega fullgiltir fyrir þess hönd. Því sendi utanríkisráðaneytið stjórnarráði Íslands, með brjefi 13. apr. 1910, eintak nefndra samninga og spurðist fyrir um það, hvort óskað væri eftir að þeir yrðu fullgiltir fyrir Íslands hönd. Stjórnarráð Íslands svaraði þessu játandi með brjefi, dags. 2. janúar 1911, og kvaðst mundu reyna að koma fram þeim breytingum á gildandi íslenskum lögum, sem nauðsynlegar væru til þess að landið gæti fullnægt kröfum samninganna, þegar lokið væri undirbúningi samsvarandi frumvarps fyrir Danmörku og það samþykkt til lagningar fyrir ríkisþingið.

Danska stjórnin tilnefndi tvo menn, þá L. A. Grundtvig prófessor og C. Will forstjóra til þess að semja frumvarp til breytinga þeirra á dönsku siglingalögunum, sem nauðsynlegar kynnu að vera til þess að áðurnefndir samningar yrðu fullgiltir fyrir Danmerkur hönd. Þessir menn unnu í nefnd með mönnum, sem tilnefndir voru af norsku og sænsku stjórnunum til þess að undirbúa samsvarandi breytingar á norsku og sænsku siglingalögunum. Lauk nefndin við frumvörp sín fyrri hluta árs 1912 og var danska frumvarpið lagt fyrir ríkisþingið þá þegar, afgreitt sem lög frá næsta ríkisþingi og staðfest af konungi 29. apríl 1913. Samkvæmt 12. gr. laganna var ákveðið með kgl. tilskipun 16. júní 1913, að þau skyldu ganga í gildi 1. júlí 1913. Síðan voru samningarnir fullgiltir fyrir hönd Danmerkur og auglýstir þar.

Þegar dönsku lögín komu hingað til landsins, sendi stjórnarráðið eintak af þeim ásamt frumvarpi og athugasemdum þeirra Grundtvigs og Will's, nefnd þeirri, sem þá sat á alþingi síðastliðið sumar til þess að athuga siglingalagafrumvarpið. En með því að þá var enn ófrjett um tilskipunina frá 16. júní og að samninganir væru gengnir í gildi, þótti nefndinni ekki ástæða til að breyta ákvæðum siglingalagafrumvarpsins að svo stöddu áður víska væri fengin fyrir fullgilding þeirra. En nefndin ljét hinsvegar í ljósi, að hún treysti því að ákvæðum siglingalaganna yrði breytt í samræmi við samningana, jafnskjótt og unt væri, eftir að þeir kynnu að vera fullgiltir, (Alþ.tíðindi 1913, C þingskj. 161). Nú hafa greindir samningar verið fullgiltir af þessum ríkjum: Danmörku, Þýskalandi, Austurríki, Ungverjalandi, Belgíu, Frakklandi, Bretlandi, Mexíkó, Hollandi, Rúmeníu og Rússlandi. Ennfremur hafa Bandaríkin fullgilt samninginn um björgun, og Nicaragua og Grikkland samninginn um árekstur skipa. Þykir stjórnarráðinu því nauðsyn til bera, að siglingalögunum verði nú breytt í þá átt, að hægt verði að fullgilda áður um getna samninga einnig fyrir Íslands hönd. Fyrir því er frumvarp þetta lagt fyrir þingið.

Með því að ákvæði siglingalaganna um árekstur og björgunarlaun (9. og 10. kap.) eru að mestu leyti eins og samsvarandi ákvæði dönsku siglinga-

laganna, hafa dönsku lögin frá 29. apr. 1913, sem áður voru nefnd, verið lögð hjer til grundvallar. Verður nú gjörð nokkur grein fyrir einstökum ákvæðum frumvarpsins.

Við 1. gr.

Fyrir »farmi« i sigl.l. er sett »góss« i samræmi við 1. gr. og 4. gr. 2 samningsins um árekstur. »Góss« (góz eða góðs), tekur auk farms til eigna skipshafnar, farþega og annara á skipiou. »Mönnum« er bætt við i samræmi við 1. gr. nefnds samnings. — Ákvæðið um skaðabætur fyrir dauða manns, sem hlýst af árekstrinum, kann i skjótu bragði að virðast óþarft eftir hinum íslenska texta 304. greinar hegningarlaga; en á hinum danska texta laga þessara, sem er undirskrifaður af konunginum, sjest, að orðin »á þann hátt að honum verður gefin sök á því«, merkir hið sama eins og »paa en strafbar Maade«, og með því að þetta fullnægir ekki 1. gr. samningsins um árekstur, verður að bæta við orðunum: »Þótt eigi verði álitíð að hann hafi unnið til hegningar«. Sú breyting er og gjörð á reglu hegningarlaga, að skaðabæturnar skulu ávalt vera tiltekin upphæð eitt skifti fyrir öll og má aldrei fara fram úr 4200 gr., en eftir hegningarlögunum er ekkert hámark skaðabótanna og dómstólunum er eftir þeim heimilt að ákveða i bæturnar framfærslutillag, sem haldist um tiltekinn tíma. Ákvæði þessara laga gildir aðeins um mannsbana, sem hlýst af árekstri skipa, en 304. gr. hegningarlaga heldur gildi sínu um öll önnur tilfelli.

2. málsgrein er færð i samræmi við 4. gr. 1 i samningnum um árekstur.

3. málsgrein færð i samræmi við 4. gr. 2 og 3 i samningnum.

Við 2. gr.

Hjer eru orðin »veruleg hætta« höfð um það, sem i dönsku lögunum er nefnt »særlig Fare« og i frumtexta samningsins um árekstur »danger serieux«.

Seinni hluti 228. gr. siglingalaga verður að falla burt af því að hann fer i bága við 6. gr. 2 i samningnum um árekstur.

Við 3. gr.

I siglingalögunum eru engin sjerstök skaðabótaákvæði um það, ef skip veldur tjóni á öðru skipi, mönnum þess eða munum, án þess að rekast á það, t. d. siglir svo, að af því hlýst árekstur annara skipa, eða svo, að annað skip hrekst á bryggju, bólverk, isjaka, eða neyðist til að hleypa á land eða grynningar o. s. frv. Um þessi tilfelli fer nú eftir almennum skaðabótareglum. I 13. gr. samningsins um árekstur hefir hinsvegar verið samið svo um, að sömu reglur skuli gilda um þessi tilfelli sem um árekstur, og verður því að bæta ákvæði i þá átt við siglingalögin. Það er álitamál hvar og hvernig slíku ákvæði verði best við komið. Norðurlandanevndin varð sammála um að stinga upp á því fyrirkomulagi sem fylgt er i þessu frumvarpi, að bæta við nýrri grein aflast i kafla siglingalaga um árekstur. Til þess að komast hjá að breyta röðinni á öllum þeim greinum siglingalaga, sem á eftir koma, og öllum tilvitnunum til þeirra, er nýja greinin látin hafa tölu síðustu greinarinnar i kaflanum, en auðkend frá þeirri grein með bókstafnum »a«.

Við 4. gr.

Vegna breytingar þeirrar, sem stungið er upp á að gjörð verði á 232. gr. sigl.l., þykir rjett að breyta einnig fyrirsögn kapitúlans.

Við 5. gr.

Í byrjun greinarinnar eru gjörðar samskonar breytingar sem í 1. gr. eru gjörðar á 225. gr. sigl.l., sbr. 1. gr. samningsins um hjálp og björgun.

Ákvæðið um björgun manna leiðir af 9. gr. samningsins.

2. mgr. greinarinnar er í samræmi við 3. gr. samningsins.

3. mgr. gr. er í samræmi við 5. gr. samningsins.

4. mgr. gr. er í samræmi við 4. gr. samn. og þó nokkru viðtækari. Er það tekið eftir dönsku lögnum 29. apr. 1913.

5. mgr. gr. er í samræmi við 1. mgr. 2. lið 229. gr. siglingalaganna. Seinni hluti liðsins verður þó að falla burt, vegna þess að hann verður ekki samrýmdur 6. gr. 1 samningsins.

Við 6. gr.

Þessi grein er í samræmi við 8. gr. samningsins um björgun og felast í benni allmargar breytingar á 230. gr. sigl.laganna, en flestar lítilvægar. Aðalbreiðingarnar eru þær, að upptalninguna samkv. 8. gr. samningsins verður að telja tæmandi, og því verður að fella burt orðin »einkanlega« í upphafi 230. gr. sigl.l., og að töluverður mismunur er gjörður á verðmæti þess, sem bjargað var, annarsvegar og öllum hinum atriðunum hinsvegar, þannig að verðmætið skiftir minna máli en hin atriðin. — Með staflíð e) er átt við t. d. áhættu skipsins á að koma of seint með farminn til ákvörðunarstaðarins vegna tafarinnar við björgunina. Af því getur leitt skaðabótaskyldu gagnvart farmeiganda fyrir dráttinn.

Við 7. gr.

231. gr. sigl.laganna er færð í samræmi við 2. og 8. gr. samningsins. Hámark björgunarlaunanna samkv. sigl.l. ($\frac{1}{3}$ verðmætis þess, sem bjargað var), verður ekki samrýmt 8. gr. samningsins og verður því að fella það burt og setja bákmarkið jafnt verðmæti alls þess, sem bjargað var, að engu undanskildu. Hinsvegar mega björgunarlaun aldrei vera hærri, sbr. 2. gr. samn. um björgun.

Við 8. gr.

Grein þessi er í samræmi við 7. gr. samningsins um björgun. Helstu breiðingar á 232. gr. sigl.laganna eru, að ákvæðið gildir um björgunarsamning, hver sem hefir gert hann, þó það sje ekki skipstjóri, útgerðarmaður eða farmeigandi, að ákvæðið gildir um björgunarsamninga yfir höfuð ekki aðeins um samninga um björgunarlaun, og að sjerákvæði sigl.l. um gjörðardómsákvæði í björgunarsamningi er felt burt — Málsskotsfresturinn er hjer settur 3 mánuðir eins og í 232. gr. sigl.l., en er 2 mánuðir í dönsku lögnum.

Við 9. gr.

Seinni partur 1. málsgreinar í 233. gr. sigl.l. verður að falla burt vegna 6. gr. 2 í samningnum um björgun.

Við 10. gr.

Hjer er stungið upp á að endurgjaldskrafan samkv. 1. gr. 3. mgr. þessa frumvarps fái sjóveðsrjett í skipi og farmgjaldi.

Við 11. gr.

251. gr. sigl.l. er breytt í samræmi við 7. gr. samningsins um árekstur og 10. gr. samningsins um björgun.

Við 12. gr.

Með því að flestar siglingaþjóðir hafa þegar fullgilt samningana um árekstur og björgun, og fullgilding fyrir Íslands hönd biður aðeins þeirra breytinga á siglingalögum sem hjer er farið fram á, og nauðsynlegar eru til þess að fullgilding sje heimil, þá virðist rjett að breytingarnar verði að lögum þegar er alþingi hefir fallist á frumvarpið og konungur staðfest það.

Fylgiskjal I.

Samningur

um

að koma á nokkrum samkynja reglum um árekstur skipa.

1. gr.

Nú rekast hafskip á eða hafskip og skip, sem eru í innanlandssiglingum, og skal þá ákveða skaðabæturnar fyrir tjón það, sem varð á skipunum eða munum þeim eða mönnum, sem á þeim voru, eftir þeim reglum, sem hjer fara á eftir án þess tillit sje haft til þess, hvar á sjó áreksturinn varð.

2. gr.

Ef áreksturinn varð af óhappatilviljun eða fyrir vis major eða það er vafa undirorpið, hverjar voru orsaker árekstrarins, þá fær enginn þeirra, sem tjón beið, skaða sinn bættan.

Sama gildir, þá er annaðhvort öll skipin eða eitt þeirra lá við akkeri eða bundið festum þegar slysið vildi til.

3. gr.

Ef eitt skipið var eitt saman sök í árekstrinum, þá bætir hið seka skip skaðann.

4. gr.

1. Nú eru öll skipin sek, og skulu þau þá öll bæta skaðann að rjettri tiltölu við sök hvers þeirra. Ef atvik lágu svo til árekstrarins, að ekki verður á þeim byggð skifting skaðabótanna í ákveðnum hlutföllum, þá bæta þó skipin tjónið að jöfnum hlutum.

2. Hin seku skip ábyrgjast skaða þann, sem orðið hefir á skipum, farmi þeirra eða munum og öðrum eignum skipshafnar, farþega og annara manna, sem á þeim voru, þó svo að ábyrgð þessi er ekki sameiginleg (solidarisk) gagnvart þriðja manni.

3. Hin seku skip ábyrgjast sameiginlega (sólidarískt) tjón af manns bana eða líkamsáverka. Þó á það skip, sem greitt hefir meira en þann hlut, sem á það fellur til fullnaðar samkvæmt 1. tölulið þessarar greinar, endurgjaldsrjett á hendur hinum á þeirri upphæð, sem umfram var greidd.

4. Löggjöf hvers lands um sig er rjett að ákveða að hve miklu leyti samnings- og lagaákvæði, sem takmarka ábyrgð útgerðarmanns gagnvart mönnum þeim, sem á skipinu eru, taka til þessa endurgjaldsrjettar og eru gild um hann.

5. gr.

Ábyrgð sú, sem ákveðin er í undanförunum greinum, kemur einnig til, þá er áreksturinn varð fyrir yfirsjón hafnsögumanns, og það þótt skylduhafnsögumaður væri.

6. gr.

Málshöfðun til skaðabóta fyrir tjón af árekstri skal ekki bundin því skilyrði, að mótmæli eða nein önnur sjerstakleg formsathöfn hafi farið fram.

Þá er meta skal ábyrgð af árekstri, skulu engar löglíkur vera um yfirsjón.

7. gr.

Nú er skaðabótamál ekki höfðað áður en tvö ár eru liðin frá því er áreksturinn varð, og er skaðabótakrafan þá fyrnd.

Ef um mál til fullnægingar endurgjaldskröfunni samkvæmt 3. tölulið 4. gr. er að tepla, er fresturinn eitt ár. Fyrningarfresturinn telst í þessu tilfelli frá þeim degi, er borgun var int af hendi.

Um það, hver atvik dragi fyrninguna eða rifti henni, fer eftir lögum þeim, sem gilda um dóm þann, sem málið er höfðað við.

Hinir háu samningsaðilar áskilja sjer rjett til þess að ákveða með lögum, að frestir þeir, sem nú voru nefndir, skuli vera lengri, þá er ekki hefir verið auðið að leggja hald á skip það, sem lögsækja á, í landhelgi þess ríkis, sem málshöfðandi á heima í eða hefir aðalatvinnustöð sína.

8. gr.

Nú rekast skip á, og er þá hvorumtveggja skipstjóra skylt, að svo miklu leyti sem það má verða, án þess að stofna sínu skipi í verulega hættu, skipshöfn þess eða farþegum, að veita hinu skipinu, skipshöfn þess og farþegum hjálp.

Skylt er og þeim skipstjóra, ef unt er, að segja hinu skipinu til nafns á skipi sínu og til heimkynnis þess, svo og hvaðan það kemur og hvert það ætlar.

Útgerðarmaður ábyrgist ekki fyrir þá sök eina, að þessi fyrirmæli eru brotin.

9. gr.

Að því leyti sem löggjöf hinna háu samningsaðila leggur ekki hegningu við brotum gegn fyrirmælum greinarinnar næstu hjer á undan, skuldbinda þeir sig til þess annaðhvort að gera sjálfir ráðstafanir þær, sem nauðsynlegar eru til þess að afbrotum þeim verði hegnt, eða leggja frumvörp í þá átt fyrir löggjafarþing sín.

Hinum háu samningsaðilum ber, hverjum fyrir sitt ríki, svo fljótt, sem auðið er, að tilkynna hver öðrum lög þau og tilskipanir, sem þegar hafa verið settar eða síðar kynnu að verða settar til fullnægingar ákvæðinu næst á undan.

10. gr.

Ákvæðin í samningi þessum snerta ekki reglur þær, sem gilda í hverju landi um sig um takmarkanir á ábyrgð útgerðarmanns, nje heldur um skuldbindingar samkvæmt farmsamningi eða neinum öðrum samningi; þó áskilja hinir háu samningsaðilar sjer að gera samninga um þessi efni síðarmeir.

11. gr.

Samningur þessi kemur ekki til greina um herskip, og ekki heldur um ríkisskip, sem einungis eru notuð til opinberra þarfa.

12. gr.

Ákvæði samnings þessa koma til greina um alla hlutaðeigendur, ef öll skipin, sem hlut eiga að máli, eru úr ríkjum hinna háu samningsaðila, og í öðrum tilfellum eftir því, sem ákveðið kann að vera í lögum hverrar þjóðar.

Þó er þess að gæta:

1. að sjerhvert samningsríkjanna má binda gagnkvæmisskilyrði að nefndum ákvæðum verði beitt um málsaðila, sem eru úr öðru ríki en einhverju samningsríkjanna, og

2. að, ef allir málsaðilarnir eru úr sama ríki, sem dómur sá, sem málið er höfðað við, þá koma til greina sjerlög þessa lands, en ekki ákvæði samningsins.

13. gr.

Samningur þessi tekur einnig til skaðabóta fyrir tjón, sem skip veldur öðru skipi eða munum eða mönnum, sem á því eru, með einhverju viðviki sínu eða með því að láta eitthvert viðvik ógert eða með því að brjóta bág við settar reglur, þó ekki hafi skipin rekist á.

14. gr.

Þá er liðin eru þrjú ár frá er því samningur þessi kom í gildi, á sjer-

hver hinna háu samningsaðila rjett á að stinga upp á, að fundur verði settur á ný í þeim tilgangi að rannsaka, hverjar umbætur kunni að verða gerðar á samningnum, og sjerilagi til þess að auka verksvið hans, ef auðið er.

Það samningsriki, sem kann að neyta rjettar þessa, skal tilkynna Belgíustjórn áform sitt, og mun Belgíustjórn þá stefna fundinum saman innan sex mánaða.

15. gr.

Ríki þau, sem ekki hafa undirskrifað samning þenna, eiga kost á að ganga að honum, ef þau krefjast þess. Nú vill ríki ganga að samningnum, og skal það þá tilkynna það Belgíustjórn stjóruleiðis, en Belgíustjórn tilkynnir aftur stjórn sjerhvers hinna samningsaðilanna. Fær aðgangán gildi mánuði eftir að Belgíustjórn sendi út tilkynningarnar.

16. gr.

Samning þenna skal fullgilda.

Þá er liðið er í mesta lagi eitt ár frá undirskrift samningsins, mun Belgíustjórn snúa sjer til stjórnna þeirra samningsríkjanna, sem lýst hafa yfir því, að þau sjeu viðbúin að fullgilda samninginn, til þess að skorið verði úr því, hvort rjett sje, að hann komi í gildi.

Fullgildingarskjölin skal þá, ef til kemur, þegar leggja í geymslu í Brüssel, og kemur samningurinn í gildi einum mánuði eftir að það var gert.

Ríki þau, sem umboðsmenn eiga á fundinum í Brüssel, skulu enn eiga kost á að ganga að fullgildingargjörðinni í eitt ár frá þeim degi. Að þeim fresti liðnum eiga þau að eins kost á að ganga að samningnum eftir ákvæðum 15. gr.

17. gr.

Nú segir einhver hinna háu samningsaðila samningi þessum upp, og skal uppsögnin þá fá gildi, þá er eitt ár er liðið frá þeim degi, er hún var tilkynt Belgíustjórn, en samningurinn heldur gildi sínu fyrir hina samningsaðilana.

V i ð a u k a á k v æ ð i.

Það er ákveðið sem undantekning frá 16. gr. hjer á undan, að ákvæði 5. gr. um ábyrgð á árekstri, sem yfirsjón skylduhafnsögumanns veldur, skuli ekki öðlast fullnaðargildi fyr en hinir háu samningsaðilar hafa orðið ósáttir um takmarkanir á ábyrgð útgerðarmanns.

Þessu til staðfestu hafa umboðsmenn hinna háu samningsaðila undirskrifað þenna samning og sett innsigli sín undir hann.

Gjört í Brüssel, í einu eintaki, 23. september 1910.

Fylgiskjal II.

Samningur

um

að koma á nokkrum samkynja reglum um hjálp og björgun á sjó.

1. gr.

Nú er hafskipi, sem er í háska statt, hjálpað eða bjargað, eða munum, sem á því eru, eða farmgjaldi og fargjaldi, eða hafskip og skip, sem eru í innanlandssiglingum, veita hvort öðru slíka aðstoð, og koma þá til greina ákvæði þau, sem hjer fara á eftir, án þess að greinarmunur sje gjörður á hjálp og björgun og án þess tillit sje haft til þess, hvar á sjó aðstodin var veitt.

2. gr.

Sjerhver hjálpar- eða björgunar-athöfn, sem komið hefir að einhverju gagni, veitir rjett á hæfilegri þóknun.

Aðstoð, sem kemur að engu haldi, veitir ekki rjett á neinni þóknun.

Þóknun sú, sem greiða skal, má aldrei fara fram úr verðmæti þess, sem bjargað var.

3. gr.

Sá, sem tekið hefir þátt í björguninni gegn beru og rjettmætu banni skips þess, sem hjálpað var, á ekki rjett í neinni þóknun.

4. gr.

Dráttarskip á því að eins rjett á þóknun fyrir að hjálpa eða bjarga skipi því, sem það dró, eða farmi þess, að það hafi veitt óvanalega aðstoð, sem ekki verður talin til fullnægingar dráttarsamningsins.

5. gr.

Þóknunina skal greiða, þó það skip, sem hjálpaði eða bjargaði, og hitt, sem hjálpað var eða bjargað, sjeu eign sama útgjörðarmanns.

6. gr.

Upphæð þóknunarinnar fer eftir samningi aðila; nú er enginn samningur gjörður um það efni, og sker þá dómur úr.

Sama regla skal gilda um skifti þóknunarinnar milli björgunarmannanna.

Um skiftin milli útgjörðarmanns, skipstjóra og annara manna, sem ráðnir eru á skip þau, sem björguðu, fer eftir lögum þeim, sem gilda í landi hvers skips um sig.

7. gr.

Ef samningur um hjálp eða björgun hefir verið gjörður meðan hættan stóð yfir og undir áhrifum hennar, þá má dómurinn ávalt ónýta þann samning eða breyta honum, ef einhver aðila krefst þess og dómurinn metur, að hinir umsömdu skilmálar sjeu ósanngjarnir.

Rjett er og dómi að ónýta samninginn eða breyta honum ávalt þá er sannað verður, að samþykki annars aðila hafi verið fengið með svikum eða launung, eða þá er þóknunin að einhverju leyti er mjög ósanngjörn að tiltölu við aðstoð þá, sem veitt var, enda krefjist sá aðila, sem hlut á að máli, ónýtingarinnar eða breytingarinnar.

8. gr.

Dómurinn ákveður þóknunina eftir því sem atvik lágu til, og tekur hann þessi atvik til greina við dóminn:

a) Fyrst og fremst, að hve miklu leyti björgunin tókst; áreynslu þá og atorku, sem björgunarmennirnir unnu með að björguninni; hættu þá, sem skipið, sem bjargað var, var stadd í, skipshöfn þess, farþegar og farmur, svo og hættu þá, sem skipinu, sem bjargaði og björgunarmönnum var stofnað í; tíma þann, sem varið var til björgunarinnar; tilkostnað þann, sem björgunarmenn hafa haft, og tjón það, sem þeir hafa beðið; hve björgunarmenn áttu á hættu ábyrgð gagnvart þriðja manni, og aðra áhættu þeirra; verðmæti björgunartækja þeirra, sem stofnað var í hættu, og skal, ef svo ber undir, haft tillit til þess, ef skipið sem bjargaði, var sjerstaklega útbúið.

b) Þar næst verðmæti þess, sem bjargað var.

Ákvæði þessi koma einnig til greina um skifti þau, sem um er rætt í 2. málsgrein 6. gr.

Nú kemur í ljós, að björgunarmenn ollu því sjálfir með yfirsjón sinni að björgunar varð vant eða hjálpar, eða þeir hafa orðið sekir um þjófnað, hilming eða aðrar sviksamlegar athafnir, og má þá dómurinn lækka björgunarlaun þeirra eða svifta þá björgunarlaunum með öllu.

9. gr.

Menn þeir, sem bjargað var, eru ekki skyldir að greiða neina þóknun fyrir björgunina; þó breytir ákvæði þetta ekki fyrirmælum laga þeirra, sem gilda kunna í hverju landi um þetta atriði.

Sá, sem bjargað hefir mannlífi úr slysi því, sem var tilefni björgunarinnar eða hjálparinnar, á rjett á hæfilegum hluta úr þóknun þeirri, sem björgunarmönnum ber af skipi og farmi og fylgifje þeirra.

10. gr.

Nú er mál til greiðslu þóknunarinnar ekki höfðað áður tvö ár eru liðin frá því, er hjálpar- eða björgunar-athöfnunum var lokið, og er krafan þá fyrnd. Um það, hver atvik draga fyrninguna eða rifta henni, fer eftir lögum þeim sem gilda um dóm þann, sem málið er höfðað við.

Hinir háu samningsaðilar áskilja sjer rjett til þess að ákveða með lögum, að frestir þeir, sem nú voru nefndir, skuli vera lengri, þá er ekki hefir verið

auðið að leggja hald á skip það, sem hjálpað var eða bjargað, í landhelgi þess ríkis, sem málshöfðandi á heima í eða hefir aðalatvinnustöð sína.

11. gr.

Sjerhverjum skipstjóra er skylt, að svo miklu leyti sem það má verða, án þess að stofna skipi sínu, skipshöfn þess eða farþegum í verulega hættu, að veita hverjum þeim hjálp, sem hann verður var við í lífshættu á sjó, jafnvel þótt óvinur sje.

Útgjörðarmaður ábyrgist ekki brot á þessu ákvæði.

12. gr.

Að því leyti sem löggjöf hinna háu samningsaðila, leggur ekki hegningu við brotum gegn fyrirmælum greinarinnar næstu hjer á undan, skuldbinda þeir sig til þess, annaðhvort að gjöra sjálfir ráðstafanir þær, sem nauðsynlegar eru til þess að að afbrotum þeim verði hegnt, eða leggja frumvörp í þá átt fyrir löggjafarþing sín.

Hinum háu samningsaðilum ber, hverjum fyrir sitt ríki, svo fljótt sem auðið er, að tilkynna hver öðrum lög þau og tilskipanir, sem þegar hafa verið settar, eða síðar kynnu að verða settar til fullnægingar ákvæðinu næst á undan.

13. gr.

Samningur þessi snertir ekki ákvæði þau, sem kunna að vera í lögum einstakra þjóða eða í milliríkjasamningum um, að koma á hjálpar- og björgunarstofnunum að ráðstöfun opinberra yfirvalda eða með eftirliti þeirra og sjerlagi um björgun fiskiveiðarfæra.

14. gr.

Samningur þessi kemur ekki til greina um herskip, og ekki heldur um ríkisskip, sem eingöngu eru notuð til opinberra þarfa.

15. gr.

Ákvæði samnings þessa koma til greina um alla hlutaðeigendur, ef annaðhvort skipið, sem hjálpaði eða bjargaði, eða skipið, sem hjálpað var eða bjargað, er úr ríkjum einhvers hinna háu samningsaðila, svo og í öðrum tilfellum eftir því, sem ákvæðið kann að vera í lögum hvernar þjóðar.

Þó er þess að gæta:

1. Að sjerhvert samningsríkjanna má binda gagnkvæmisskilyrði að nefndum ákvæðum verði heitt um aðila, sem eru úr öðru ríki, en einhverju samningsríkjanna.

2. að, þá er allir aðilar eru úr sama ríki, sem dómur sá, sem málið er höfðað við, þá koma til greina sjerlög þess lands, en ekki ákvæði samningsins, og

3. að 11. gr. kemur aðeins til greina milli skipa, sem eru úr ríkjum hinna háu samningsaðila; þó skerðir þetta ákvæði ekki fyrirmæli í lögum einstakra þjóða, ef þau eru viðtækari.

16. gr.

Þá er líðin eru þrjú ár frá því, er samningur þessi kom í gildi, á sjerhver hinna háu samningsaðila rjett á að stinga upp á, að fundur verði settur á

ný í þeim tilgangi að rannsaka hverjar umbætur kunni að verða gjörðar á samningnum, og sjerilagi til þess að auka verksvið hans, ef auðið er.

Það samningsríki, sem kynni að neyta rjettar þessa, skal tilkynna Belgíustjórn áform sitt, og mun Belgíustjórn þá stefna fundinum saman innan sex mánaða.

17. gr.

Ríki þau, sem ekki hafa undirskrifað samning þenna, eiga kost á að ganga að honum, ef þau krefjast þess. Nú vill ríki ganga að samningnum, og skal það þá tilkynna Belgíustjórn það stjórnleiðis, en Belgíustjórn tilkynnir aftur stjórn sjerhvers hinna samningsaðilanna. Fær aðgangan gildi mánuði eftir að Belgíustjórn sendi út tilkynningarnar.

18. gr.

Samning þenna skal fullgilda.

Þá er liðið er í mesta lagi eitt ár frá undirskrift samningsins, mun Belgíustjórn snúa sjer til stjórna þeirra samningsríkjanna, sem lýst hafa yfir því, að þau sjeu viðbúin að fullgilda samninginn, til þess að skorið verði úr því, hvort rjett sje, að hann komi í gildi.

Fullgildingarskjölin skal þá, ef til kemur, þegar leggja í geymslu í Brüssel, og kemur samningurinn í gildi einum mánuði eftir að það var gjört.

Ríki þau, sem umboðsmenn eiga á fundinum í Brüssel, skulu enn eiga kost á að ganga að fullgildingargjörðinni í eitt ár frá þeim degi. Að þeim fresti liðnum, eiga þau aðeins kost á að ganga að samningnum eftir ákvæðum 17. gr.

19. gr.

Nú segir einhver hinna háu samningsaðila samningi þessum upp, og skal uppsögnin þá fá gildi, þá er eitt ár er liðið frá þeim degi, er hún var tilkynt Belgíustjórn, en samningurinn heldur gildi sínu fyrir hina samningsaðilana.

Þessu til staðfestu hafa umboðsmenn hinna háu samningsaðila undirskrifað þenna samning og sett innsigli sín undir hann.

Gjört í Brüssel, í einu eintaki, hinn 23. september 1910.
